

Vec C-269/22

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

21. apríl 2022

Vnútroštátny súd:

Specializiran nakazatelen sād

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

21. apríl 2022

Obžalovaní:

IP

DD

ZI

SS

HYa

Ďalší účastníci konania:

Specializirana prokuratura

Predmet konania vo veci samej

Trestné konanie, právo na prístup k nestrannému súdu a na prezumpciu neviny, predloženie návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Návrh podaný podľa článku 267 ods. 1 písm. b) ZFEÚ.

Prejudiciálna otázka

Bráni článok 47 ods. 2 Charty upravujúci požiadavku nestranného súdu a článok 48 ods. 1 Charty, ktorý zakotvuje prezumpciu neviny, predloženiu návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, v ktorom sa niektoré skutky obžalovaných považujú za zistené, ak vnútroštátny súd pred predložením návrhu na začatie prejudiciálneho konania dodržal všetky požadované procesné záruky, ktoré sa musia dodržať v súvislosti s rozhodnutím vo veci samej?

Ustanovenia práva Únie a judikatúra

Zmluva o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“)

Charta základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“)

Rozsudok z 5. júla 2016, C-614/14, EU:C:2016:514

Uznesenie z 25. marca 2022, C-609/21, EU:C:2022:232

Vnútroštátne ustanovenia

Nakazateleno-procesualen kodex (Trestný poriadok, Bulharsko, ďalej len „NPK“)

Zhrnutie skutkového stavu a konania

- 1 V uznesení z 25. marca 2022 (ECLI:EU:C:2022:232) Súdny dvor Európskej únie odpovedal na prejudiciálnu otázku vo veci C-609/21 týkajúcu sa jednotlivých náležitostí návrhu na začatie prejudiciálneho konania. Uvádza sa v ňom, že právo Únie bráni vnútroštátnym právnym predpisom, podľa ktorých sa vnútroštátny súd musí vyhlásiť za nepríslušný z dôvodu zaujatosti, ak sa v rámci prejudiciálneho konania vyjadril k určitému skutkovému stavu, ktorý zistil na základe získaných dôkazov, a preto na takéto právne predpisy nemožno prihliadať (body 30 až 34).

V bode 30 Súdny dvor konštatuje, že vnútroštátny súd pri zisťovaní skutkového stavu a v rámci právneho posúdenia v prejednávanej veci prihliada na článok 267 ZFEÚ a článok 94 Rokovacieho poriadku, a preto nedochádza k porušeniu práva na prístup k nestrannému súdu podľa článku 47 ods. 2 Charty. Uvedená odpoveď však aj naďalej ponecháva priestor pre pochybnosti. Tieto vyplývajú z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) v otázkach nestrannosti súdu, ktorý sa v rámci relevantného rozhodnutia v konaní vo veci samej (spravidla v súvislosti s dôvodným podozrením zo spáchania skutku) vyjadril ku skutkovému stavu a právnemu posúdeniu. Na túto judikatúru sa podľa článku 52 ods. 3 Charty musí prihliadať pri určení presného významu práva na prístup k nestrannému súdu.

- 2 Pretrvávajúce pochybnosti sú však odôvodnené tým, že predložením návrhu na začatie prejudiciálneho konania môže dôjsť k porušeniu prezumpcie neviny upravenej v článku 48 ods. 1 Charty. Otázka nestrannosti súdu totiž vzniká práve v súvislosti so súdnym výrokom vo veci samej, v ktorej bol podaný návrh na začatie prejudiciálneho konania, a ktorý môže viesť k porušeniu prezumpcie neviny. Z uvedených dôvodov je preto potrebné opäť predložiť návrh na začatie prejudiciálneho konania so zameraním sa na článok 47 ods. 2 a článok 48 ods. 1 Charty.
- 3 Specializovaná prokuratúra (Špecializovaná prokuratúra, Bulharsko) podala 19. júna 2020 obžalobu na päť osôb za ich členstvo v zločineckej skupine založenej s cieľom získania prospechu z nelegálneho prevádzactva štátnych príslušníkov tretích krajín (Bangladéša a Iraku) do Bulharska, nelegálneho uľahčovania vstupu na štátne územie a prijímania a platenia s tým súvisiacich úplatkov, pričom členmi tejto skupiny boli verejní činitelia, keďže prví traja obžalovaní boli príslušníkmi „Graničná polícia“ (Hraničná polícia, Bulharsko) na letisku v Sofii, za čo sa uloží trest podľa § 321 ods. 3 bodu 2 v spojení s odsekom 2 des Nakazatelen kodex (Trestný zákon, Bulharsko, ďalej len „NK“). Okrem toho prokuratúra niektorým obžalovaným vytká, že osobám MM, RB, HN a AH pomohli pri nelegálnom vstupe na štátne územie, za čo sa potrestajú podľa § 281 ods. 2 bodu 2 v spojení s odsekom 1 a v spojení s § 20 ods. 2 NK.
- 4 Špecializovaná prokuratúra uvádza, že uvedení štátni príslušníci tretích krajín sa so študentskými vízami zdržiavali na Cypre a neskôr pricestovali lietadlom z Cypru do Bulharska. Tvrdí, že prví traja obžalovaní uskutočnili hraničné kontroly pri prilete na letisku v Sofii a v tejto súvislosti porušili svoje služobné povinnosti, keď povolili vstup štátnym príslušníkom tretích krajín na štátne územie. Prokuratúra spresňuje, že títo obžalovaní vykonali len formálne kontroly štátnych príslušníkov z Bangladéša, pričom ich nepodrobili povinnej kontrole v rámci druhej kontrolnej línie a nevyžiadali si určité dokumenty. Týmto konaním porušili vnútroštátne právo, § 10 ods. 1 bod 22 a §19 bod 5 zákona za chuždencite (cudzinecký zákon, Bulharsko). Tento zákon upravuje skutkové podstaty patriace do pôsobnosti nariadenia 2016/399.

- 5 Vnútroštátny súd doposiaľ nerozhodol, či je takéto tvrdenie v konaní vo veci samej podložené dôkazmi. V súvislosti s možnosťou vyhodnotiť niektoré dôkazy bol predložený návrh na začatie prejudiciálneho konania vo veciach C-348/21 a C-349/21. Je však možné, že sa takéto obvinenia, vrátane podrobností týkajúcich sa priebehu hraničnej kontroly vykonanej obžalovanými IP, DD a ZI, preukážu ako odôvodnené. Podľa vnútroštátneho súdu preto možno predpokladať, že bude potrebné si zadovážiť výklad článku 67 ods. 2 v spojení s článkom 77 ods. 2 písm. e) ZFEÚ v spojení s článkom 22 nariadenia 2016/399 a v spojení s jeho článkom 2 bodom 1 písm. b) v spojení s bodom 3 o tom, či ide v prejednávanom prípade o vnútornú hranicu, pričom by mohlo byť potrebné požiadať aj o výklad článku 6 ods. 1 a 3 v spojení s prílohou I, článku 8 ods. 3 až 5 a článku 14 ods. 2 nariadenia 2016/399 s ohľadom na vnútroštátny zákon, konkrétne cudzinecký zákon Bulharskej republiky, ktorý môže skutkové podstaty upravovať odlišným spôsobom.
- 6 Vnútroštátny súd poukazuje na tú skutočnosť, že s ohľadom na povahu návrhu by musel konkrétne opísať spôsob, akým obžalovaní skontrolovali príslušníkov tretích krajín na štátnej hranici. Okrem toho by mal povinnosť zistiť, či takýto postup odporoval podľa vnútroštátneho práva služobným povinnostiam. Takýto postup je objektívne potrebný. Bez dostatočne jasne zisteného skutkového stavu v konaní vo veci samej nie je možné predložiť návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý povedie k užitočnej odpovedi. Konkrétnejšie je v súvislosti s prejudiciálnou otázkou týkajúcou sa článku 6 (alebo článku 8) a článku 4 nariadenia 2016/399 potrebné presne zistiť, akým spôsobom obžalovaní skontrolovali príslušníkov tretích krajín.
- 7 Vnútroštátny súd má v úmysle predložiť návrh na začatie prejudiciálneho konania v súlade s procesnými podmienkami, ktoré v celom rozsahu zodpovedajú zárukám vyžadovaným vnútroštátnym súdom pri vyhlasovaní odsudzujúceho alebo oslobodzujúceho rozsudku proti obžalovaným. To znamená, že najskôr je potrebné ukončiť dokazovanie, následne vypočúť účastníkov konania ku skutkovému stavu a uplatneným právnym predpisom, vypočúť si záverečné reči obžalovaných a odobrať sa na tajnú poradu. Ešte pred tým, ako vnútroštátny takýmto spôsobom formuluje návrh na začatie prejudiciálneho konania, musí sa uistiť, že neporušuje právne predpisy. [O takýto prípad by šlo totiž vtedy], ak by bol návrh na začatie prejudiciálneho konania vyhlásený za nezákonný, pretože odporuje prezumpcii nevinoty. Uvedené platí aj v prípade, ak neskoršie rozhodnutie vo veci samej, ktoré vyhlási súd po odpovedi Súdneho dvora a v ktorom zohľadní výklad nariadenia 2016/399, bude vyhlásené za nezákonné, pretože ho vydal súd, ktorý už v rámci predbežného posúdenia vo svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania zaujal stanovisko k predmetu konania vo veci samej (ku skutkovým okolnostiam trestného činu spáchaného obžalovaným).
- 8 V uznesení z 25. marca 2022, C-609/21 (ECLI:EU:C:2022:232) Súdny dvor konštatuje, že článok 267 ZFEÚ a článok 47 ods. 2 Charty bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá ukladá súdom rozhodujúcim v trestných veciach povinnosť, aby sa v prípade, ak sa v rámci návrhu na začatie prejudiciálneho konania

podaného Súdneho dvoru vyjadrili ku skutkovým okolnostiam, samé vylúčili z rozhodovania veci, pretože stratili svoje postavenie „nestranného súdu“ (výrok č. 1). Takýto záver bol však prijatý vo vzťahu k vnútroštátnemu zákonu a relevantnej judikatúre. Súdny dvor sa k tejto otázke nevyjadril s ohľadom na článok 6 body 1 a 2 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd a jeho výkladu ESĽP.

- 9 Podľa článku 47 ods. 2 Charty má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola prejednaná nestranným súdom a článok 48 ods. 1 zakotvuje prezumpciu neviny. Z článku 52 ods. 3 Charty vyplýva, že požiadavka nestrannosti súdu zodpovedá zhodnej požiadavke vyplývajúcej z článku 6 ods. 1 Dohovoru, resp. prezumpcia neviny zodpovedá príslušnej požiadavke zakotvenej v článku 6 ods. 2 Dohovoru. To znamená, že judikatúra ESĽP sa uplatní analogicky.
- 10 Existujú viaceré rozsudky, v ktorých bolo úlohou ESĽP posúdiť, či vo veci rozhoduje „nestranný súd“, ak tento súd už skôr rozhodol o určitej procesnej otázke, a v tejto súvislosti v konaní vo veci samej (v otázke spáchania skutku a jeho právnej kvalifikácie) zaujal určité stanovisko. ESĽP zakaždým konštatoval, že takéto rozhodnutie vedie k porušeniu požiadavky nestrannosti, a z tohto dôvodu následné rozhodnutie odporuje článku 6 bodu 1 Dohovoru (Chesne v. Francúzsko, Dāvidsons a Savins v. Lotyšsko, Mironenko a Martenko v. Ukrajina, Ionuț-Laurențiu Tudor v. Rumunsko, Gomez de Liano Y Botella v. Španielsko, Perote Pellon v. Španielsko, Hauschildt v. Dánsko, Ekeberg a i. v. Nórsko, Cardona Serrat v. Španielsko, Nestak v. Slovensko, Castillo Algar v. Španielsko, Matijašević v. Srbsko, Cabezas Rector v. Španielsko, Dragojević v. Chorvátsko, Hernandez Cairos v. Španielsko, Kiratli v. Turecko, Nortier v. Holandsko).
- 11 V žiadnom z týchto prípadov sa ESĽP nevyjadril k otázke predbežného stanoviska vrátane stanoviska k otázke viny obžalovaného, uvedeného v rámci návrhu na začatie prejudiciálneho konania. Keď vnútroštátny súd predkladá návrh na začatie prejudiciálneho konania, v ktorom konštatuje, že zo skutkového hľadiska spáchal trestný čin obžalovaný a takéto vyjadrenie uvedie v úplnom začiatku konania skôr, ako si zadovážil všetky dôkazy a pred tým, ako vypočul účastníkov konania k právnej relevantnosti týchto dôkazov, možno predpokladať, že by ESĽP dospel k záveru zodpovedajúcemu jeho doterajšej judikatúre. Ak však vnútroštátny súd predloží takýto návrh na začatie prejudiciálneho konania až po tom, čo poskytol potrebné záruky pre rozhodnutie vo veci samej, konkrétne: získanie všetkých dôkazov, vypočutie účastníkov, vypočutie záverečnej reči, formálna tajná porada, takýto záver sa neuplatní.
- 12 Vnútroštátny súd nemôže ESĽP predložiť návrh na začatie prejudiciálneho konania, pretože takáto možnosť neexistuje. Naopak s ohľadom na tú skutočnosť, že význam požiadaviek nestrannosti a prezumpcie neviny podľa článku 47 ods. 2 a článkom 48 Charty zodpovedá článku 6 bodu 1 a 2 Dohovoru, môže predložiť návrh Súdneho dvoru Európskej únie. Vzhľadom na uvedené je výklad Súdneho dvoru tiež dostatočne užitočný.

Zhrnutie odôvodnenia návrhu

- 13 O uplatnení článku 47 ods. 2 Charty: je otázne, či vnútroštátny súd, ktorý predkladá návrh na začatie prejudiciálneho konania, v ktorom sa dost' jasne vyjadruje k predmetu konania (niektoré konkrétne okolnosti spáchania skutku obžalovaného považuje za preukázané), prezentuje svoj predbežný názor, na základe ktorého by sa bolo možné domnievať, že nie je nestranný. Táto otázka vzniká v prípade, keď sa návrh na začatie prejudiciálneho konania predkladá v súlade so všetkými procesnými zárukami, ktoré platia pre rozhodnutie vo veci samej.
- 14 O uplatnení článku 48 ods. 1 Charty: je otázne, či vnútroštátny súd porušuje prezumpciu neviny, keď predloží návrh na začatie prejudiciálneho konania, v ktorom považuje niektoré okolnosti uvádzané prokuratúrou za preukázané (skutkové okolnosti spáchania skutku obžalovanými). Táto otázka vzniká v prípade, keď sa návrh na začatie prejudiciálneho konania predkladá v súlade so všetkými procesnými zárukami, ktoré sa uplatnia na rozhodnutie vo veci samej.
- 15 Článok 48 ods. 1 Charty stanovuje, že každý z obžalovaných sa až do okamihu právoplatného preukázania jeho viny považuje za nevinného. O „prezumpciu viny“ ide v tom prípade, keď vnútroštátny súd zistí len niektoré skutočnosti, ktoré sú potrebné pre rozhodnutie o vine, avšak napokon nedospeje k záveru o takejto vine. Ťažkosti pri prijímaní takéhoto rozhodnutia skutočne odôvodňujú potrebu predložiť návrh na začatie prejudiciálneho konania.
- 16 V prejednávanom prípade to konkrétne znamená, že vnútroštátny súd zistí určité úkony resp. opomenutia obžalovaných, ku ktorým došlo počas hraničnej kontroly, ktorú vykonali na letisku v Sofii, počas ktorej umožnili vstup príslušníkom tretích krajín na štátne územie. Takéto zistenie však bez akýchkoľvek pochybností nemožno považovať za rozhodnutie o vine. Až odpoveď Súdneho dvora týkajúca sa platnosti nariadenia 2016/399 by bola potrebná na to, aby bolo možné rozhodnúť o vine.

O užitočnosti odpovede Súdneho dvora

- 17 Vďaka tejto odpovedi by sa vnútroštátny súd uistil, že by v súlade so zákonom mohol predložiť návrh na začatie prejudiciálneho konania, v ktorom by sa vyjadril k zisteným skutkovým okolnostiam trestného činu obžalovaných. Neskoršie rozhodnutie vo veci samej by navyše nebolo zrušené z dôvodu, že ho nevydal nestranný súd, keďže takéto zrušenie by viedlo k bezpredmetnosti jednak pôvodného konania a jednak odpovede Súdneho dvora.
- 18 Budúce rozhodnutie vo veci samej by nebolo možné zrušiť len preto, že v zmysle rozhodnutia Súdneho dvora sa na zákon, ktorý predpokladá takéto zrušenie, neprihliadne – uznesenie z 25. marca 2022 (ECLI:EU:C:2022:232). Nebolo by ho potrebné zrušiť, keďže v okamihu jeho vydania boli splnené požiadavky nestranného súdu a prezumpcie neviny, a teda by malo objektívne zákonnú povahu.

Osobný názor vnútroštátneho súdu

- 19 Predloženie návrhu na začatie prejudiciálneho konania môže tak, ako každý procesný úkon súdu, odporovať zákonu. Je taktiež možné, že návrh na začatie prejudiciálneho konania sa predloží za okolností, z ktorých vyplynie, že sudca si vytvoril predčasný, neopodstatnený a teda nezákonný názor na skutkový stav konania, vrátane viny obžalovaného.
- 20 Je neprípustné, aby sa vnútroštátnym súdom odňala možnosť zistiť a napraviť takéto procesné pochybenie, či už prostredníctvom súdu, ktorý predložil návrh na začatie prejudiciálneho konania (pretože sa sám vyhlási za zaujatý) alebo súdmi vyššieho stupňa (ktoré zrušia odsudzujúci rozsudok len preto, že vo veci nerozhodoval nestranný súd), a aby takáto nemožnosť zistiť a napraviť procesné pochybenie bola odôvodnená iba tým, že k pochybeniu došlo na základe predloženia návrhu na začatie prejudiciálneho konania. Právo Únie, a to najmä články 47 a 48 Charty majú za cieľ chrániť práva obžalovaných a nie ich porušovanie. Predloženie návrhu na začatie prejudiciálneho konania by nemalo viesť k imunite procesného pochybenia, t. j. k nemožnosti zistiť a napraviť takéto pochybenie.

Doplňujúce skutočnosti

- 21 Vnútroštátny súd navrhuje uplatniť určitý štandard pri predkladaní návrhu na začatie prejudiciálneho konania, a to konkrétne, aby bol tento návrh v prípade, ak obsahuje niektoré prvky rozhodnutia vo veci samej, podaný za rovnakých podmienok, ako v prípade vyhlásenia rozhodnutia vo veci samej. Ak by Súdny dvor Európskej únie rozhodol, že je potrebné prihliadať aj na iné podmienky, boli by príslušné úvahy pre danú otázku dostatočne relevantné.